

TANÁRI JELLEMZŐK HATÁSA A TANULÓI TELJESÍTMÉNYEKRE

Sági Matild, Széll Krisztián
Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Kulcsszavak: oktatás eredményessége; tanulói teljesítmény; tanári munka minősége

Korábbi kutatási eredmények szerint a tanulók teljesítményét az oktatáspolitikai által is befolyásolható tényezők közül elsősorban a tanári munka minősége határozza meg. Az empirikus kutatásokban az iskolai eredményességet általában a tanulók standardizált mérési eredményeire alapozva elemzik, a tanári jellemzők közül pedig legtöbbször a könnyebben mérhető tényezők – pl. gyakorlati idő, képzettség szintje – hatását vizsgálják; a közvetve és nehezebben mérhető tényezők – pl. osztálytermi gyakorlatok, tanítási attitűdök – hatásának vizsgálatára csak néhány elemzés vállalkozik. A legújabb összehasonlító kutatások a tanítási attitűdök és gyakorlatok, valamint az iskolai klíma meghatározó szerepét hangsúlyozzák a minőségi oktatásban.

Kutatásunk során azt vizsgáltuk, hogy a tanárok jellemzői miként befolyásolják a tanulói teljesítményeket és az iskolai eredményességet. Elméleti megközelítésünk szerint a tanulói teljesítményekre nem csak az egyes tanárok hatnak, hanem a teljes tanári kar és az iskolai környezet, klíma is. Hipotézisünk szerint az abszolút értelemben vett tanulói teljesítményt és az iskolai hozzáadott értéket eltérő tanári jellegzetességek befolyásolják.

Fő kutatási kérdéseink: (1) Miként hat a tanulói teljesítményekre a tanárok folyamatos szakmai továbbfejlődése, a tanári munka értékelése, a tanári és tanítási attitűdök, az osztálytermi gyakorlat és a tanárok közötti együttműködés? (2) Van-e különbség az abszolút tesztpontszámokra és az iskolai hozzáadott értékre ható tanári tényezők között?

Elemzésünk az OECD 2008. évi nemzetközi tanárkutatás (TALIS) és a 2008. évi Országos kompetenciamérés (OKM) adatainak összekapcsolásával előállt adatbázison alapul (súlyozott végső N=2406), amely iskolai telephelyek szintjén történő vizsgálatot tett lehetővé. A tanulói teljesítményeket egyrészt a tanulók tényleges teszteredményeivel, másrészt a társadalmi háttér alapján korrigált teszteredmények elvárt értéktől való eltéréseivel („hozzáadott érték”) mértük. A szokásos leíró szintű elemzések mellett a tanári jellemzők és az iskolai eredményesség közötti oksági kapcsolatot OLS lineáris regressziós modellek segítségével elemeztük.

Eredményeink szerint más tanári jellemzők befolyásolják az abszolút értelemben vett tanulmányi teljesítményt és az iskolai hozzáadott értéket. Tradicionális tanári beállítódás jó eredményre vezethet átlagos vagy átlag feletti családi háttérrel rendelkező tanulók esetében, a magasabb hozzáadott érték eléréséhez viszont a személyre szabott, diákorientált pedagógiai gyakorlat a leginkább célravezető. További eredményünk, hogy elsősorban nem az a lényeges, hogy milyen általános beállítódása van a pedagógusnak, hanem az, hogy van a pedagógusnak valamilyen markánsan körvonalazódó beállítódása a tanítással és a tanulással kapcsolatban. A tanári munkának az iskolaigazgató általi gyakori értékelése jelentős mértékben hozzájárul mind az abszolút mértékben számított tanulói kompetenciapontokhoz, mind pedig az iskola hozzáadott értékéhez.

G2